

ZIKLOA: 1.ZIKLOA

Jakintzagaia/Eremua: EUSKARA ETA LITERATURA

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOA COMPETENCIA ESPECÍFICA	MAILA	EBALUAZIO IRIZPIDEAK CRITERIOS DE EVALUACIÓN
1-EAeko eta inguruko eleaniztasuna eta kultura-anizkotasuna aitortzea eta baloratzea, ikasleen eta haien inguruko hizkuntzen identifikaziotik eta interrelaziotik abiatuta, betiere hizkuntza-estereotipoak eta -aurreiritziak baztertzeko, hizkuntza guztiekiko jarrera positiboa eta errespetuzkoa izateko eta euskararen ohiko erabilerarekiko portaera asertiboak sustatzeko. <i>Reconocer y valorar la diversidad plurilingüe y multicultural de la CAPV y del entorno, a partir de la identificación e interrelación de las lenguas del alumnado y de su entorno, para rechazar estereotipos y prejuicios lingüísticos, para adoptar una actitud positiva y de respeto hacia todas las lenguas y promover comportamientos asertivos hacia el uso habitual del euskara</i>	1.	1.1 EAeko eta ingurunekeo hizkuntzekiko interesa eta errespetua erakustea. <i>Mostrar interés y respeto por las distintas lenguas de la CAPV y de su entorno.</i>
		1.2 Ohikoak eta sarriak diren hizkuntza eta kulturako aurreiritziak, diskriminazioak eta estereotipoak ezagutzea, laguntzarekin eta hurbileko testuinguruetan. <i>Reconocer, de manera acompañada y en contextos próximos, prejuicios, discriminaciones y estereotipos lingüísticos y culturales comunes y frecuentes.</i>
		1.3 Euskararen aldeko hizkuntzaohitura eta -portaera asertiboak eta enpatikoak hartzea, eskolabizitzan euskararen aldeko jarrera azalduz, eta euskararen normalizazioaren aldeko jardueretan parte hartzea. <i>Adoptar hábitos y comportamientos lingüísticos asertivos y empáticos hacia el euskara, mostrando una actitud favorable en su uso en la vida escolar, así como participar en actividades que favorezcan su normalización</i>

<u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK5, KE2, KE3, HK1, HK2, HK3, KAKK1, KAKK3	2.	1.1 EAEko eta inguruneko hizkuntzekiko interesa eta errespetua erakustea, dibertsitatea gizarte-eta kultura-aberastasun gisa aitortuz eta baloratuz. <i>Mostrar interés y respeto por las distintas lenguas de la CAPV y de su entorno, reconociendo y apreciando la diversidad como riqueza social y cultural.</i> 1.2 Ohikoak eta sarriak diren hizkuntza eta kulturako aurreiritziak, diskriminazioak eta estereotipoak ezagutzea, laguntzarekin eta hurbileko testuinguruetan, betiere ingurunearen eta eguneroko eta ohiko egoeren behaketa abiapuntu izanik. <i>Reconocer, de manera acompañada y en contextos próximos, prejuicios, discriminaciones y estereotipos lingüísticos y culturales comunes y frecuentes, a partir de la observación del entorno y en situaciones cotidianas y habituales</i> 1.3 Euskararen aldeko hizkuntza-ohitura eta -portaera asertiboak eta enpatikoak hartzea, eskola-bizitzan euskararen aldeko jarrera azalduz, eta euskararen normalizazioaren aldeko jardueretan parte hartzea <i>Adoptar hábitos y comportamientos lingüísticos asertivos y empáticos hacia el euskara, mostrando una actitud favorable en su uso en la vida escolar, así como participar en actividades que favorezcan su normalización</i>
2-Ahozko testuak eta testu multimodalak ulertzea eta interpretatzea, zentzu orokorra eta informaziorik garrantzitsuenak identifikatuz eta alderdi formalak eta oinarritzko edukiko alderdiak baloratuz, ezagutza eraikitze eta komunikazio-premiei erantzuteko <i>Comprender e interpretar textos orales y multimodales identificando el sentido general y la información más relevante, valorando aspectos formales y de contenido básicos para construir conocimiento y responder a diferentes necesidades comunicativas.</i>	1. 2.	2.1 Ahozko testu eta testu multimodal errazen zentzu orokorra ulertzea, ideia nagusiak eta mezu esplizituak ezagutuz. <i>Comprender el sentido global de textos orales y multimodales sencillos, reconociendo las ideas principales y los mensajes explícitos.</i> 2.2 Euskal kulturaren aberastasuna ezagutzea, ahozko arte- eta kultura-adierazpenen bidez. <i>Reconocer la riqueza cultural vasca mediante diversas manifestaciones artísticas culturales orales.</i> 2.1 Ahozko testu eta testu multimodal errazen zentzu orokorra ulertzea, ideia nagusiak eta mezu esplizituak ezagutuz eta edukia eta hitzezkoak ez diren elementurik oinarritzkoenak laguntzarekin baloratzen hasiz. <i>Comprender el sentido global de textos orales y multimodales sencillos, reconociendo las ideas principales y los mensajes explícitos e iniciando, de manera acompañada, la valoración del contenido y de los elementos no verbales más elementales.</i>

<u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK2, KE2, STEM4, KD1, KD3, KPSII3, HK3.		2.2 Euskal kulturaren aberastasuna ezagutzea, ahozko arte-eta kultura-adierazpenen bidez. <i>Reconocer la riqueza cultural vasca mediante diversas manifestaciones artísticas culturales orales.</i>
3-Ahozko testuak eta testu multimodalak koherentzia, argitasun eta erregistro egokiz sortzea, ideiak, sentimenduak eta kontzeptuak adierazteko; ezagutza eraikitzea; lotura pertsonalak ezartzea; eta askotariko ahozko elkarrekintzetan autonomiaz eta jarrera kooperatibo eta enpatikoz parte hartzea. <i>Producir textos orales y multimodales con coherencia, claridad y registro adecuados para expresar ideas, sentimientos y conceptos; construir conocimiento; establecer vínculos personales; y participar con autonomía y una actitud cooperativa y empática en interacciones orales variadas.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK, HKK5, KE2, STEM4, KD2, KD3, KPSII1, HK2, HK3, EK1.	1.	3.1 Ahozko testu eta testu multimodal koherenteak plangintza lagundu bidez sortzea, hitzezkoak ez diren oinarritzko baliabideak erabiliz. <i>Producir textos orales y multimodales coherentes, con planificación acompañada y utilizando recursos no verbales elementales.</i>
		3.2 Bat-bateko ahozko elkarrekintzetan parte hartzea, hizkuntza-kortesiaren oinarritzko arauak errespetatuz eta jarrera kooperatiboa erakutsiz. <i>Participar en interacciones orales espontáneas, respetando las normas básicas de la cortesía lingüística y mostrando una actitud cooperativa.</i>
	2.	3.1 Ahozko testu eta testu multimodal koherenteak plangintza lagundu bidez sortzea, hitzezkoak ez diren oinarritzko baliabideak erabiliz. <i>Producir textos orales y multimodales coherentes, con planificación acompañada y utilizando recursos no verbales elementales.</i>
		3.2 Bat-bateko ahozko elkarrekintzetan parte hartzea, hizkuntza-kortesiaren oinarritzko arauak errespetatuz, hizkuntzaren oinarritzko erabilera inklusiboa eginez eta jarrera kooperatiboa erakutsiz. <i>Participar en interacciones orales espontáneas, respetando las normas básicas de la cortesía lingüística, haciendo un uso inclusivo básico del lenguaje y mostrando una actitud cooperativa.</i>
4-Testu idatziak eta multimodalak ulertzea eta interpretatzea, testu horien zentzu globala, ideia nagusiak eta informazio esplizitua hartuz, eta alderdi formalei eta edukiei buruzko oinarritzko gogoeta eginez, ezagutza eskuratzeko eta eraikitzeko eta askotariko komunikazio-beharrei eta interesei erantzuteko.	1.	4.1 Testu idatzi eta multimodal errazak isilik eta ozenki irakurtzea, zentzu orokorra eta informazio garrantzitsua identifikatuz eta ulertzeko oinarritzko estrategiak laguntzarekin erabiltzen hasiz. <i>Leer de manera silenciosa y en voz alta textos escritos y multimodales sencillos, identificando el sentido global y la información relevante y comenzar movilizand de forma acompañada estrategias básicas de comprensión.</i>

<i>Comprender e interpretar textos escritos y multimodales, reconociendo el sentido global, las ideas principales y la información explícita, realizando reflexiones elementales sobre aspectos formales y de contenido, para adquirir y construir conocimiento y para responder a necesidades e intereses comunicativos diversos.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK2, HKK3, HKK4, HKK5, KE2, STEM4, KD1, KPSII4, KPSII5		4.2 Testu idatzi eta multimodal errazen edukia eta oinarritzko alderdi formalak eta ez-hitzezkoak laguntzarekin aztertzea. <i>Analizar, de manera acompañada, el contenido y aspectos formales y no verbales elementales de textos escritos y multimodales sencillos</i>
	2.	4.1 Testu idatzi eta multimodal errazak isilik eta ozenki irakurtzea, zentzu orokorra eta informazio garrantzitsua identifikatuz eta ulertzeko oinarritzko estrategiak laguntzarekin erabiliz <i>Leer de manera silenciosa y en voz alta textos escritos y multimodales sencillos, identificando el sentido global y la información relevante y movilizando de forma acompañada estrategias básicas de comprensión.</i> 4.2 Testu idatzi eta multimodal errazen edukia eta oinarritzko alderdi formalak eta ez-hitzezkoak laguntzarekin aztertzea, testu horien edukia eta egitura baloratuz. <i>Analizar, de manera acompañada, el contenido y aspectos formales y no verbales elementales de textos escritos y multimodales sencillos, valorando su contenido y estructura</i>
5-Testu idatzi eta multimodalak zuzentasun gramatikalez eta ortografikoz sortzea, edukiak zuzen sekuentziatuz eta plangintzarako, idazketarako, berrikuspenerako eta ediziorako oinarritzko estrategiak aplikatuz, ezagutza eraikitze eta komunikazio-eskaera zehatzei erantzuteko	1.	5.1 Testu idatzi eta multimodal errazak eta koherenteak zenbait euskarritan sortzea, laguntzarekin eta emandako ereduekin bat etorritz. <i>Producir, con ayuda y ajustándose a modelos dados, textos escritos y multimodales sencillos y coherentes en distintos soportes</i>

<i>Producir textos escritos y multimodales, con corrección gramatical y ortográfica básicas, secuenciando correctamente los contenidos y aplicando estrategias elementales de planificación, redacción, revisión y edición para construir conocimiento y para dar respuesta a demandas comunicativas concretas.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK3, HKK4, HKK5, KE2, STEM4, KD2, KD3, KPSII4, KPSII5, HK2		5.2 Modu indibidualean edo kolektiboan sortutako testu idatzien eta multimodalen autoebaluaziorako eta koebaluaziorako tresnak eta oinarritzko irizpideak laguntzarekin erabiltzea. <i>Utilizar con ayuda instrumentos y criterios básicos de auto y coevaluación de los textos escritos y multimodales producidos de forma individual o colectiva.</i>
	2.	5.1 Testu idatzi eta multimodal errazak eta koherenteak zenbait euskarritan sortzea, laguntzarekin eta emandako ereduarekin bat etorritik eta idazketaren prozesu ebolutiboaren etapak kotutan hartuz (plangintza, idazketa eta berrikuspena) <i>Producir, con ayuda y ajustándose a modelos dados, textos escritos y multimodales sencillos y coherentes en distintos soportes, teniendo en cuenta las diferentes etapas del proceso evolutivo de la escritura (planificación, redacción y revisión).</i> 5.2 Modu indibidualean edo kolektiboan sortutako testu idatzien eta multimodalen autoebaluaziorako tresnak eta oinarritzko irizpideak laguntzarekin erabiltzea, sortutako zailtasunak identifikatuz. <i>Utilizar con ayuda instrumentos y criterios básicos de auto y coevaluación de los textos escritos y multimodales producidos de forma individual o colectiva, identificando las dificultades surgidas</i>
6-Bi iturritatik edo gehiagotik datorren informazioa modu planifikatuan bilatzea, hautatzea eta egiaztatzea, informazioaren fidagarritasuna ebaluatuz eta manipulatzeko eta desinformatzeko arriskuak ezagutuz, ezagutza eraldatzeko eta modu sortzailean jakinarazteko, ikuspuntu pertsonaletik eta jabetza intelektuala errespetatuz. <i>Buscar, seleccionar y contrastar información procedente de dos o más fuentes, de forma planificada evaluando su fiabilidad y reconociendo algunos riesgos de manipulación y desinformación, para transformarla en conocimiento y para comunicarla de manera creativa, adoptando un punto de vista personal y respetuoso con la propiedad intelectual</i>	1.	6.1 Iturri bateko informazioa bilatzeko eta hautatzeko estrategiak erabiltzea, eredu jakin baten arabera eta teknologia digitalen erabilera segururako ohiturak hartuz. <i>Utilizar estrategias elementales de búsqueda y selección de información procedente de, al menos, una fuente, siguiendo un modelo dado y adoptando hábitos de uso seguro de las tecnologías digitales</i> 6.2 Interes pertsonal edo akademikoko gairen bati buruzko informazioa, banaka nahiz taldean, bilatzeko, hautatzeko eta egiaztatze laguntzarekin egindako prozesuaren emaitzak jakinaraztea, tresna analogikoak erabiliz. <i>Comunicar los resultados de un proceso de búsqueda, selección y contraste de información, individual o grupal, sobre algún tema de interés personal o académico, realizado de manera acompañada, utilizando herramientas analógicas.</i>

<u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK3, KD1, KD2, KD3, KD4, KPSII5, HK2, EK3.	2.	6.1 Bi iturritako, gutxienez, informazioa bilatzeko eta hautatzeko estrategiak erabiltzea, eredu jakin baten arabera eta teknologia digitalen erabilera segururako ohiturak hartuz. <i>Utilizar estrategias elementales de búsqueda y selección de información procedente de, al menos, dos fuentes, siguiendo un modelo dado y adoptando hábitos de uso seguro de las tecnologías digitales</i> 6.2 Interes pertsonal edo akademikoko gairen bati buruzko informazioa, banaka nahiz taldean, bilatzeko, hautatzeko eta egiaztatze laguntzarekin egindako prozesuaren emaitzak jakinaraztea, tresna analogikoak eta digitalak erabiliz. <i>Comunicar los resultados de un proceso de búsqueda, selección y contraste de información, individual o grupal, sobre algún tema de interés personal o académico, realizado de manera acompañada, utilizando herramientas analógicas y digitales.</i>
7-Gustuen eta interesen arabera aukeratutako askotariko obrak autonomiaz irakurtzea, irakurketa-esperientziak partekatuz, irakurle-nortasuna eraikitzen hasteko, irakurzaletasuna plazer iturri gisa sustatzeko eta irakurketaren gizarte-eta kultura-dimentsioaz gozatzeko. <i>Leer de manera autónoma obras diversas seleccionadas atendiendo a sus gustos e intereses, compartiendo las experiencias de lectura, para iniciar la construcción de la identidad lectora, para fomentar el gusto por la lectura como fuente de placer y para disfrutar de su dimensión social y cultural.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK2, HKK4, KD1, KD3, KPSII1, KAKK1, KAKK2, KAKK3	1. 2.	7.1 Beren gustuekin eta intereseekin bat datozen zenbait autoreren testuak irakurtzea (irakurketaren prozesu ebolutiboko zenbait etapatatik laguntzarekin hautatutako testuak.) <i>Leer textos de distintos autores y autoras acordes con sus gustos e intereses (seleccionados de desde las diferentes etapas del proceso evolutivo de la lectura)</i> 7.1 Beren gustuekin eta intereseekin bat datozen zenbait autoreren testuak irakurtzea-irakurketaren prozesu ebolutiboko zenbait etapatatik laguntzarekin hautatutako testuak, irakurketa norberaren ezagutza eta garapen iturri gisa baloratuz. <i>Leer textos de distintos autores y autoras acordes con sus gustos e intereses, seleccionados de manera acompañada, desde las diferentes etapas del proceso evolutivo de la lectura, valorando la lectura como fuente de conocimiento y desarrollo personal.</i>

8-Ikasleen garapenerako egokiak diren literatura-obrak edo horien zatiak irakurtzea, interpretatzea eta aztertzea, haien arteko erlazioak ezarri eta literatura-generoa eta haren oinarritzko konbentzioak identifikatuz, literatura arte-adierazpen gisa ezagutzen hasteko eta plazer-eta ezagutza-iturri gisa eta literatura-asmoko testuak sortzeko inspirazio-iturri gisa ezagutzen hasteko. <i>Leer, interpretar y analizar obras o fragmentos literarios adecuados a su desarrollo, estableciendo relaciones entre ellos e identificando el género literario y sus convenciones fundamentales, para iniciarse en el reconocimiento de la literatura como manifestación artística y fuente de placer, conocimiento e inspiración para crear textos de intención literaria.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK2, HKK4, KD2, KD3, KPSII1, KPSII5, KAKK1, KAKK2, KAKK3, KAKK4	1.	8.1 Haur-literatura unibertsaleko eta euskal tradizioko ahozko eta idatzizko askotariko autoreren testuak entzutea eta irakurtzea, haien artean eta norberaren sentimenduekin oinarritzko erlazioak ezarri, betiere lagunduta. <i>Escuchar y leer textos orales y escritos de la literatura infantil universal y de tradición vasca, que recojan diversidad de autores y autoras, estableciendo de manera acompañada relaciones elementales entre ellos, los propios sentimientos</i>
		8.2 Idazketaren prozesu ebolutiboaren etapetara egokituko diren testu errazak, indibidualak edo kolektiboak, literatura-asmoz eta lagunduta sortzea, eredu jakin batzuetara egokituz. <i>Producir, de manera acompañada, textos sencillos individuales o colectivos con intención literaria, adaptados a las diferentes etapas del proceso evolutivo de la escritura, ajustándose a modelos dados.</i>
	2.	8.1 Haur-literatura unibertsaleko eta euskal tradizioko ahozko eta idatzizko askotariko autoreren testuan entzutea eta irakurtzea, haien artean eta norberaren sentimenduekin eta bestelako adierazpen artistikoekin edo kulturekin oinarritzko erlazioak ezarri, betiere lagunduta. <i>Escuchar y leer textos orales y escritos de la literatura infantil universal y de tradición vasca, que recojan diversidad de autores y autoras, estableciendo de manera acompañada relaciones elementales entre ellos, los propios sentimientos y con otras manifestaciones artísticas o culturales.</i>
		8.2 Idazketaren prozesu ebolutiboaren etapetara egokituko diren testu errazak, indibidualak edo kolektiboak, literatura-asmoz eta lagunduta sortzea, eredu jakin batzuetara egokituz, zenbati euskarritan sortuz eta beste arte-hizkuntza batzuekin osatuz. <i>Producir, de manera acompañada, textos sencillos individuales o colectivos con intención literaria, adaptados a las diferentes etapas del proceso evolutivo de la escritura, ajustándose a modelos dados, en distintos soportes y complementándolos con otros lenguajes artísticos.</i>
9-Hizkuntzari buruzko gogoeta egitea, testuinguru esanguratsuetako testuak sortzeko eta ulertzeko prozesuetatik abiatuta eta oinarritzko terminologia egokia erabiliz, ikasleak hizkuntzako eta hizkuntza arteko kontzientzia garatzen hasteko eta ahozko eta idatzizko produkzioaren eta ulermenaren	1.	9.1 Hizkuntzaren funtzionamenduari buruzko oinarritzko ondorioak formulatzea, hitzen arteko komunikadurari eta esanahi-erlazioei arreta berezia eskainiz. <i>Formular conclusiones elementales sobre el funcionamiento de la lengua, prestando especial atención a la concordancia y a las relaciones de significado entre las palabras.</i>

trebetasunak hobetzeko. <i>Reflexionar sobre el lenguaje a partir de procesos de producción y comprensión de textos en contextos significativos, utilizando la terminología elemental adecuada para iniciarse en el desarrollo de la conciencia lingüística e interlingüística y para mejorar las destrezas de producción y comprensión oral y escrita</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK2, KE2, STEAM2, KD2, KPSII5.		9.2 Norberaren testuak berrikustea eta hobetzea, eta irakurritakoa ulertzeko arazo batzuk laguntzarekin konpontzea. <i>Revisar y mejorar los textos propios y subsanar algunos problemas de comprensión lectora, de manera acompañada</i> 9.3 Transferentzia errazak laguntzarekin egitea, hizkuntza koofizialetatik abiatuta eta ikasleen beste hizkuntza batzuetatik abiatuta. <i>Realizar transferencias sencillas, de manera acompañada, a partir de las lenguas cooficiales y de otras lenguas del alumnado.</i>
	2.	9.1 Hizkuntzaren funtzionamenduari buruzko oinarritzko ondorioak formulatzea, hitzen arteko komunztadurari eta esanahi-erlazioei arreta berezia eskainiz, betiere hitzak eta esakuneak behatu, alderatu eta manipulatzetik abiatuta. <i>Formular conclusiones elementales sobre el funcionamiento de la lengua, prestando especial atención a la concordancia y a las relaciones de significado entre las palabras, a partir de la observación, comparación y manipulación de palabras y enunciados</i> 9.2 Norberaren testuak berrikustea eta hobetzea, eta irakurritakoa ulertzeko arazo batzuk laguntzarekin konpontzea, gogoeta metalinguistikotik abiatuta eta oinarritzko hizkuntza-terminologia egokia erabiliz. <i>Revisar y mejorar los textos propios y subsanar algunos problemas de comprensión lectora, de manera acompañada, a partir de la reflexión metalingüística y usando la terminología lingüística básica adecuada.</i> 9.3 Transferentzia errazak laguntzarekin egitea, hizkuntza koofizialetatik abiatuta eta ikasleen beste hizkuntza batzuetatik abiatuta. <i>Realizar transferencias sencillas, de manera acompañada, a partir de las lenguas cooficiales y de otras lenguas del alumnado.</i>
10-Norberaren komunikazio-praktikak bizikidetzaren demokratikoaren zerbitzura jartzea, hizkuntza ez-diskriminatzailea eta inklusiboa erabiliz eta hizaren bidez botere-abusuak atzemanaz eta baztertuz, hizkuntzaren erabilera eraginkorra eta etikoa bultzatzeko.	1.	10.1 Komunikazioaren hitzezko eta ez-hitzezko oinarritzko alderdiei buruzko taldeko gogoeta lagundutik abiatuta, identifikatutako hizkuntzaerabilera diskriminatzaileak baztertzen hasiz. <i>Rechazar los usos lingüísticos discriminatorios identificados a partir de la reflexión grupal acompañada sobre los aspectos elementales, verbales y no verbales de la comunicación.</i>

<i>Poner las propias prácticas comunicativas al servicio de la convivencia democrática utilizando un lenguaje no discriminatorio e inclusivo, detectando y rechazando los abusos de poder a través de la palabra para favorecer un uso no solo eficaz sino también ético del lenguaje.</i> <u>Lotura DESKRIPTORE OPERATIBOekin</u> HKK1, HKK5, KE3, KD2, KD3, KPSII1, KPSII3, HK1, HK2, HK3		
		10.2 Entzute aktiborako eta adostasunerako oinarrizko estrategiak mobilizatzea, beharrezko laguntzarekin eta planifikazioarekin, talde-lanean modu aktiboan parte hartuz, esleitzen zaizkion banako erantzukizunak bere gain hartzen hasiz . <i>Movilizar, con el acompañamiento y planificación necesarios, estrategias elementales para la escucha activa y el consenso, participando activamente en el trabajo en grupo, empezando a asumir las responsabilidades individuales asignadas.</i>
	2.	10.1 Komunikazioaren hitzezko eta ez-hitzezko oinarrizko alderdiei buruzko taldeko gogoeta lagundutik abiatuta, eta genero-ikuspegia kontuan hartuta, identifikatutako hizkuntza-erabilera diskriminatzaileak baztertzea. <i>Rechazar los usos lingüísticos discriminatorios identificados a partir de la reflexión grupal acompañada sobre los aspectos elementales, verbales y no verbales de la comunicación, teniendo en cuenta una perspectiva de género.</i> 10.2 Entzute aktiborako eta adostasunerako oinarrizko estrategiak mobilizatzea, beharrezko laguntzarekin eta planifikazioarekin, talde-lanean modu aktiboan parte hartuz, esleitzen zaizkion banako erantzukizunak bere gain hartuz eta gatazken elkarrizketa bidezko kudeaketan aurrera eginez. <i>Movilizar, con el acompañamiento y planificación necesarios, estrategias elementales para la escucha activa y el consenso, participando activamente en el trabajo en grupo, asumiendo las responsabilidades individuales asignadas e iniciándose en la gestión dialogada de conflictos</i>

DESKRIPTORE OPERATIBOAK

Funtsezko konpetentzien dimentsio aplikatuari dagokionez, horietako bakoitzerako deskribatzaile operatibo multzo bat definitu da.

Funtsezko konpetentzien deskribatzaile operatiboak esparru erreferentziala dira, eta esparru horretatik zehazten dira arlo, eremu edo gai bakoitzaren konpetentzia espezifikoak. Deskribatzaile operatiboen eta konpetentzia espezifikoaren arteko lotura horrek, azken horiek ebaluatzean, irteera-profilean definitutako funtsezko konpetentzien eskuratze-maila eta, beraz, etaparako aurreikusitako konpetentziak eta helburuak lortzea ahalbidetzen du.

Konpetentziak nahitaez modu sekuentzialean eta progresiboan eskuratzen direnez, oinarrizko eskolatzearen amaierari dagozkion deskribatzaile operatiboak ez ezik (Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren amaierarekin bat dator), Lehen Hezkuntza osatzean espero den betetze-mailari buruz orientatzen duten deskribatzaile operatiboak ere sartzen dira, eta, horrela, derrigorrezko irakaskuntza osatzen duten bi etapen arteko jarraitutasuna, koherentzia eta kohesioa errazten eta zehazten dira

HIZKUNTZA-KOMUNIKAZIORAKO KONPETENTZIA (HKK)

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentziak esan nahi du ahoz, idatziz edo modu koherente eta egokian jardun behar dela hainbat esparru eta testuingurutan eta hainbat komunikazio-helbururekin. Ezagutza, trebetasun eta jarrera guztiak modu kontzientean mobilizatzea eskatzen du, ahozko mezuak, zeinuak, idatziak, ikus-entzunezkoak edo multimodalak ulertzeko, interpretatzeko eta kritikoki baloratzeko aukera ematen dutenak, manipulazioaren eta desinformazioaren arriskuak saihestuz, bai eta beste pertsona batzuekin modu kooperatiboan, sortzailean, etikoan eta errespetuzkoan eraginkortasunez komunikatzea ere.

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentzia norberaren pentsamendurako eta jakintzaren eremu guztietan ezagutza eraikitze oinarria da. Horregatik, hizkuntzak ezagutza-arlo bakoitzeko diskurtso-genero espezifikoetan duen funtzionamenduari buruzko hausnarketa esplizituari lotuta dago haren garapena, bai eta ahozko komunikazioaren, signazioaren edo idazketaren erabilerei ere, pentsatzeko eta ikasteko. Azkenik, hizkuntzaren dimentsio estetikoa aintzat hartzea eta literatura-kulturaz gozatzea ahalbidetzen du.

Hizkuntza-komunikaziorako konpetentziak esan nahi du hainbat esparru eta testuingurutan modu koherente eta egokian elkarrekintzan jardutea, ahoz, idatziz, siglatuan (modu zeinatuan) edo multimodalean, eta hainbat komunikazio-helbururekin. Ahozko mezuak, idatzizkoak, zeinuzkoak edo multimodalak ulertzeko, interpretatzeko eta kritikoki baloratzeko aukera ematen duten ezagutza, trebetasun eta jarrera guztiak modu kontzientean mobilizatzea eskatzen du, manipulatzeko eta desinformatzeko arriskuak saihestuz, bai eta beste pertsona batzuekin modu kooperatiboan, sortzailean, etikoan eta errespetuzkoan eraginkortasunez komunikatzea ere.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

HKK1. Gertakariak, kontzeptuak, pentsamenduak, iritziak edo sentimenduak ahoz, idatziz, siglaz edo multimodalki adierazten ditu, argi eta bere ingurune pertsonal, sozial eta hezitzaileko eguneroko testuinguruetara egokituta, eta elkarrekintza komunikatiboetan parte hartzen du, lankidetzaz eta errespetuz, bai informazioa trukatzeko eta ezagutza sortzeko, bai lotura pertsonalak eraikitzeko.

HKK2. Pertsona-, gizarte- eta hezkuntza-arloetako ahozko, idatzizko, zeinuzko edo multimodal-testu errazak ulertzen, interpretatzen eta baloratzen ditu, euskaraz zein gaztelaniaz, unean uneko laguntzarekin, eguneroko testuinguruetan aktiboki parte hartzeko eta ezagutza eraikitzeko.

HKK3. Bi iturritatik edo gehiagotatik datorren euskarazko eta gaztelaniazko informazio erraza aurkitu, aukeratu eta kontrastatzen du, eta fidagarritasuna eta erabilgarritasuna ebaluatzen ditu irakurketa-helburuen arabera, eta ezagutza bihurtzen du komunikatzeko, ikuspegi sortzaile eta pertsonala hartuz, jabetza intelektuala errespetatzearekin batera.

HKK4. Bere garapenera egokitutako euskarazko eta gaztelaniazko askotariko lanak irakurtzen ditu, bere gustu eta interesetara hobekien egokitzen direnak hautatuz; ondare literarioa norbanakoaren eta taldearen gozamenerako eta ikaskuntzarako iturritzat hartzen du; eta bere esperientzia pertsonala eta irakurlea mobilizatzen ditu, obren interpretazioa eraiki eta partekatzeko eta eredu errazetatik abiatuta asmo literarioko testuak sortzeko.

HKK 5. Bere komunikazio-praktikak elkarbizitza demokratikoaren, gatazken kudeaketa elkarriketatuaren eta pertsona guztien eskubide-berdintasunaren zerbitzura jartzen ditu, hizkuntzaren erabilera diskriminatzaileak hautemanez, bai eta hizkuntzaren bidez gertatzen diren botere-gehiegikeriak ere, hizkuntzaren erabilera eraginkorra ez ezik, etikoa ere bultzatzeko eta euskararen ohiko erabilerarekiko jarrera asertiboa izateko.

KONPETENTZIA ELEANIZTUNA (KE)

Konpetentzia eleaniztunak hainbat hizkuntza, ahozkoak edo zeinuzkoak, ikasteko eta komunikatzeko modu egoki eta eraginkorrean erabiltzea eskatzen du. Konpetentzia horrek esan nahi du norberaren hizkuntza-profilak aitortu eta errespetatu behar direla, eta norberaren esperientziak baliatu behar direla mediaziorako estrategiak garatzeko eta hizkuntzen arteko transferentziak egiteko, hizkuntza klasikoak barne, eta, hala badagokio, trebetasunak mantendu eta eskuratzeko hizkuntzan, familia-hizkuntzan edo hizkuntza ofizialetan. Era berean, gizartearen hizkuntza- eta kultura-aniztasuna ezagutzera, balioestera eta errespetatzera bideratutako dimentsio historikoak eta kulturartekoak biltzen ditu, bizikidetza demokratikoa sustatzeko helburuarekin.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

KE1. Gutxienez, hizkuntza bat erabiltzen du, familiako hizkuntzaz edo hizkuntzez gain, komunikazio-premia erraz eta aurreikusteko modukoei erantzuteko, bai haren garapenari eta interesei erantzuteko, bai eremu pertsonaleko, sozialeko eta hezkuntzako eguneroko egoera eta testuinguruei erantzuteko.

KE2. Bere esperientzietatik abiatuta, hizkuntza-eskakizunen aniztasuna ezagutzen du eta norberaren ikaskuntza-prozesuei buruzko gogoeta egiten du, eta hizkuntzen arteko transferentzia-estrategia errazak modu gidatuan esperimendatzen ditu, eta konfiantzazko jarrera adierazten du komunikatzeko gaitasuna hobetzeko ikasteko konpetentzian.

KE3. Lagunduta, ikastetxearen eta ingurunearen hizkuntza-aniztasuna identifikatzen du, errespetuzko eta enpatiazko jarrera hartuta, eta hizkuntzak komunikabide eraginkortzat eta bizikidetza hobetzeko tresnatzat hartuta.

MATEMATIKARAKO KONPETENTZIA eta ZIENTZIA, TEKNOLOGIA ETA INGENIERITZARAKO KONPETENTZIA (STEM)

Matematikarako konpetentziak eta zientzia, teknologia eta ingeniartzarako konpetentziak (STEM konpetentzia, ingelesezko sigletan) mundua ulertzea dakar berekin, metodo zientifikoak, pentsamendu eta irudikapen matematikoak, teknologia eta ingeniartza-metodoak erabiliz ingurunea modu konprometituan, arduratsuan eta jasangarrian eraldatzeko.

Matematikarako konpetentziak ikuspegi eta arrazoibide matematikoak garatzea eta aplikatzea ahalbidetzen du, hainbat testuingurutan hainbat problema ebazteko.

Zientziarako konpetentziak ingurune naturala eta soziala ulertzea eta azaltzea dakar berekin, ezagutza eta metodologia multzo bat erabiliz, behaketa eta esperimentazioa barne, galderak planteatzeko eta probetan oinarritutako ondorioak ateratzeko, mundu naturala eta testuinguru soziala interpretatu eta eraldatu ahal izateko.

Teknologia eta ingeniartzako konpetentziak zientziei dagozkien ezagutzak eta metodologiak aplikatzea barne hartzen du, gure gizartea pertsonen behar edo nahien arabera segurtasun, erantzukizun eta iraunkortasuneko esparru batean eraldatzeko.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

STEM1. Gidatuta, arrazoiketa matematikoaren berezko metodo inductibo, deductibo eta logiko batzuk erabiltzen ditu, bai eta metodo zientifikoaren arrazoiketa hipotetiko-deductiboa ere egoera ezagunetan, eta problemak ebazteko estrategia batzuk hautatu eta erabiltzen ditu, lortutako soluzioei eta jarraitutako prozesuari buruz hausnartuz.

STEM2. Pentsamendu zientifiko erabiltzen du bere inguruan gertatzen diren sistema naturalei eta materialei buruzko prozesu eta gertaera batzuk ulertzeko eta azaltzeko, ezagutzan konfiantza bereganatuz garapenerako motor gisa, galderak eginez, esperimentu errazak gidatuz, jarduera zientifikoaren berezko oinarritzko trebetasunak modu egokian erabiliz eta, laguntzarekin, horien gauzatzea eta emaitzen interpretazioa baloratuz.

STEM3. Proiektuak modu gidatuan egiten ditu, prototipo edo eredu desberdinak diseinatzuz, fabrikatzuz eta ebaluatuz, ziurgabetasunaren aurrean egokituz, kooperatiboki helburu jakin bat duen produktu sortzaile bat sortzeko, talde osoaren parte-hartzea saiaturik eta sor daitezkeen gatazkak modu baketsuan konponduz.

STEM4. Metodo eta emaitza zientifiko, matematiko eta teknologiko batzuen oinarritzko informazioa eta elementu garrantzitsuenak modu argi eta egiazkoan interpretatzen eta transmititzen ditu, matematikako, zientzietako eta teknologikoak hizkuntza egokia erabiliz (terminologia espezifikoak, grafikoak, notazioak, sinboloak eta kodeak) eta kultura digitala modu kritiko, etiko eta arduratsuan baliatuz ezagutza berriak partekatzeko eta eraikitzeko.

STEM5. Osasuna eta ingurumena babesteko zientifikoki oinarritutako ekintzetan parte hartzen du, proposamenak eginez eta kontsumo arduratsuen praktikan etika- eta segurtasun-printzipioak aplikatuz.

STEM6. Gizadiaren historian matematikak, zientziak eta teknologiak duten garrantzia balioesten du, zientziak pertsonen ongizateari dakartzkion onurak edo onurak adieraziz eta aparatu, aplikazio eta aurrerapen zientifiko-teknologiko batzuekin lotuz.

KONPETENTZIA DIGITALA (KD)

Konpetentzia digitalak teknologia digitalak modu seguruan, osasungarrian, jasangarrian, kritikoan eta arduratsuan erabiltzea eskatzen du, ikasteko, lanerako eta gizartean parte hartzeko, bai eta horiekin elkarreragitea ere. Informazio eta datuen alfabetizazioa, komunikazioa eta lankidetzak, hezkuntza mediatikoa, eduki digitalen sorrera (programazioa barne), segurtasuna (ongizate digitala eta zibersegurtasunarekin lotutako konpetentziak barne), herritartasun digitalarekin, pribatutasunarekin, jabetza intelektualarekin, arazoaren ebazpenarekin eta pentsamendu konputazional eta kritikoarekin lotutako gaiak.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

KD1. Bilaketa gidatuko estrategia errazak erabiltzen ditu informazioa eskuratzeko (hitz gakoak, informazio garrantzitsuenaren analisia, datuen antolamendua), jarrera kritikoarekin, informazio-beharrak identifikatuta, eta fitxategiak eta edukiak gordeta eta berreskuratuta.

KD2. Norberak edo beste batzuek sortutako edukia sortzen eta editatzen du, integratzen eta berregiten du, hainbat formatutan (testua, taula, irudia, audioa, bideoa, programa informatikoa...), ideiak, sentimenduak eta ezagutzak adierazteko tresna digitalak erabiliz, jabetza intelektuala eta egile-eskubideak errespetatuz eta modu antolatuan gorde eta berreskuratuz.

KD3. Eskolako jardueretan eta/edo proiektuetan parte hartzen du, tresna edo plataforma birtualak erabiliz, ezagutza berria eraikitzeke, hainbat bitartekoren bidez komunikatzeko (txata, mezularitza, bideo-deiak), gai bati buruz eztabaidatuz edo produktuak sortuz elkarlanean lan egiteko, datuak eta edukiak ingurune digital mugatuetan eta modu seguruan gainbegiratuta partekatzeko, bere nortasun digitalaren jarrera ireki eta arduratsuarekin.

KD4. Normalean, irakaskuntza-orientazioarekin, prebentzio-neurriak aplikatzen ditu teknologia digitala erabiltzean gailuak babesteko (anitibirusa erabiltzea, pasahitzak kudeatzea), datu pertsonalak (pribatutasuna), osasuna eta ingurumena, badaki nola hartu prebentzio-neurriak ziberjazarpenetik babesteko, eta jabetzen da identitate digitalarekin lotutako onurez eta arriskuez.

KD5. Konponbide digital erraz eta jasagarriak garatzen hasten da (material teknologikoak berrerabiltzea, blokekako programazio informatikoa, hezkuntza-robotika, etab.), sormenez proposatutako arazo zehatzak edo erronkak ebazteko, behar izanez gero laguntza eskatuz eta softwarearen eta aplikazioen funtzio sinple batzuk aldatuz (oinarrizko konfigurazio-aukerak).

KONPETENTZIA PERTSONALA, SOZIALA ETA IKASTEN IKASTEKOA (KPSII)

Konpetentzia pertsonalak, sozialak eta ikasten ikastekoak berekin dakar nork bere buruari buruz hausnartzeko gaitasuna, nork bere burua ezagutzeko, bere burua onartzeko eta etengabeko hazkunde pertsonala sustatzeko; denbora eta informazioa eraginkortasunez kudeatzeko; beste batzuekin modu eraikitzailean lankidetzan aritzeko; erresilientziari eusteko; eta bizialdi osoko ikaskuntza kudeatzeko. Honako hauek ere sartzen dira: ziurgabetasunari eta konplexutasunari aurre egiteko gaitasuna; aldaketetara egokitzea; prozesu metakognitiboak kudeatzen ikastea; bizikidetzaren aurkako jokabideak identifikatzea eta horiei aurre egiteko estrategiak garatzea; norberaren eta gainerako pertsonen ongizate fisiko, mental eta emozionalari laguntzea, nork bere burua eta ingurukoak zaintzeko trebetasunak garatuz erantzukidetasunaren bidez; etorkizunera bideratutako bizitza bat eramateko gai izatea; enpatia adieraztea eta gatazkei heltzea.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

KPSII1 Bere emozioak, ideiak eta jokabide pertsonalak ezagutzen ditu, eta tentsio- edo gatazka-egoeretan horiek kudeatzeko estrategiak erabiltzen ditu, zenbait portaera erregulatzeko gai izanik, aldaketetara egokituz eta harmonizatuz, bere helburuak lortzeko.

KPSII2 Osasunerako arrisku garrantzitsuenak ezagutzen ditu eta bere ongizate fisiko eta mentalerako ohitura osasungarriak hartzen hasten da.

KPSII3 Besteen emozioak eta esperientziak ezagutu eta errespetatzen ditu, talde-lanean parte hartzen du, esleitutako banakako erantzukizunak bere gain hartzen ditu eta partekatutako helburuak lortzera bideratutako lankidetzaz-estrategia errazak erabiltzen ditu.

KPSII4 Bere ikaskuntza hobetzeko ahalegin eta dedikazio pertsonalaren balioa ezagutzen du, eta jarrera kritikoak hartzen ditu hausnarketa-prozesu gidatuak gertatzen direnean.

KPSII 5. Epe laburreko helburuak planifikatzen ditu, ikaskuntza autorregulatuko estrategiak erabiltzen ditu eta autoebaluazioko eta koebaluazioko prozesuetan parte hartzen du, bere mugak ezagutuz eta ezagutza eraikitze prozesuan laguntza bilatzen jakinez.

HERRITARTASUNERAKO KONPETENTZIA (HK)

Herritartasunerako konpetentzia lagungarria da ikasleek herritartasun arduratsua izan dezaten eta bizitza sozial eta zibikoan bete-betean parte har dezaten, kontzeptu eta egitura sozial, ekonomiko, juridiko eta politikoen ulermenean oinarrituta, bai eta munduko gertaeren ezagutza eta iraunkortasunarekiko eta munduko herritartasuna lortzearekiko konpromiso aktiboan ere. Horren barruan sartzen dira alfabetatze zibikoa, giza eskubideen errespetuan oinarritutako kultura demokratikoaren berezko balioen onarpen kontzientea, gure garaiko arazo etiko handiei buruzko hausnarketa kritikoa eta 2030 Agendan planteatutako Garapen Iraunkorrerako Helburuekin bat datorren bizimodu iraunkorraren garapena.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

HK1 Bere nortasunari eta kulturari buruzko gertaera historiko eta sozial garrantzitsuenak ulertzen ditu, bizikidetzaz-arauei buruzko gogoeta egiten du, eta modu eraikitzailean, elkarriketan eta inklusiboan aplikatzen ditu edozein testuingurutan.

HK2 Erkidegoko jardueretan parte hartzen du, erabakiak hartzen ditu eta gatazkak konpontzen ditu, Europar Batasunaren eta Euskadiko Autonomia Estatutua esparruko prozedura demokratikoak, giza eta haur eskubideak, aniztasunaren balioa eta genero-berdintasuna, gizarte-kohesioa eta Garapen Iraunkorrerako Helburuak errespetatuz.

HK3 Gaurkotasuneko balio eta arazo etikoei buruz hausnartu eta hitz egiten du, eta kultura eta ideologia desberdinak errespetatzeko, ingurunea zaintzeko, aurreiritziak eta estereotipoak baztertzeko eta diskriminazio eta indarkeria mota ororen aurka egiteko beharra ulertzen du.

HK4 Giza ekintzen eta ingurunearen arteko harreman sistemikoak ulertzen ditu, eta bizi-ohitura iraunkorrak hartzen hasten da, biodibertsitatea kontserbatzen laguntzeko, tokiko ikuspegitik zein ikuspegi globaletik.

EKINTZAILETZA-KONPETENTZIA (EK)

Ekintzailetzarako konpetentziak aukera eta ideiekin jarduteko bizi-ikuspegia garatzea eskatzen du, beste pertsona batzuentzako baliozko emaitzak sortzeko beharrezkoak diren ezagutza espezifikoak erabiliz. Hainbat estrategia eskaintzen ditu: beharrak eta aukerak hautemateko begirada egokitzea; sormen eta berrikuntza prozesuen barruan, pentsamendu estrategikoa, sormena, irudimena eta hausnarketa etiko, kritiko eta konstruktiboa erabiliz ideiak sortu eta birplanteatzea; ingurunea aztertu eta ebaluatzen pentsamendua entrenatzea; eta ikasteko, arriskatzeko eta ziurgabetasunari aurre egiteko jarrera piztea. Era berean, informazioan eta ezagutzan oinarritutako erabakiak hartzea eta beste pertsona batzuekin modu arinean lankidetzan aritzea eskatzen du, motibazioz, enpatiaz eta komunikazio- eta negoziazio-trebetasunez, planteatutako ideiak ekintzara eramateko balio sozial, kultural eta ekonomiko-finantzarioko proiektu iraunkorrak planifikatuz eta kudeatuz.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

EK1 Aurre egin beharreko beharrak eta erronkak ezagutzen ditu, eta ideia originalak lantzen ditu, sormen-trebetasunak erabiliz eta ideiek ingurunean sortu ditzaketen ondorioez eta ondorioez jabetuz, hautemandako beharrei erantzun dieten konponbide baliotsuak proposatzeko.

EK2 Norberaren indarguneak eta ahuleziak identifikatzen ditu, nor bere burua ezagutzeko estrategiak erabiliz; oinarritzko elementu ekonomiko eta finantzarioak ezagutzen hasten da, eta horiek eguneroko bizitzako egoera eta arazoei aplikatzen dizkie, jatorrizko ideia baliotsuak ekintzara eraman ditzaketen baliabideak hautemateko.

EK3. Ideia eta konponbide originalak sortzen ditu, zereginak planifikatzen ditu, beste batzuekin eta taldean lan egiten du, egindako prozesua eta lortutako emaitza baloratuta, ekimen ekintzaile bat aurrera eramateko, esperientzia ikasteko aukeratzat hartuta.

KONTZIENTZIA ETA ADIERAZPIDE KULTURALERAKO KONPETENTZIA (KAKK)

Kontzientzia eta kultura adierazpenetarako konpetentziak berekin dakar ideiak eta esanahia sormenez adierazteko eta kultura desberdinetan komunikatzeko modua ulertzea eta errespetatzea, bai eta hainbat arteren eta beste kultura-adierazpenen bidez ere. Norberaren ideiak ulertzen, garatzen eta adierazten ahalegintzea eskatzen du, bai eta gizarteko kide izatearen zentzua izatea edo gizarteko funtzio bat hainbat modutan eta testuingurutan betetzea ere, eta nortasuna aberastea kulturen arteko elkarriketaren bidez.

Deskriptore operatiboak LEHEN HEZKUNTZA OSATZEAN, IKASLEAK...

KAKK1. Edozein garaitako kultura- eta arte-ondarearen funtsezko alderdiak ezagutzen eta errespetatzen ditu, kulturarteko ingurune batean kultura-desberdintasunak eta horiek errespetatzeko beharra ulertuta.

KAKK2 Ea ezagutzen eta interesatzen dituen ondarearen adierazpen artistiko eta kultural nabarmenenen berezitasunak eta intentzionalitateak, lengoaien eta elementu tekniko bidez, hainbat bitarteko eta euskarritan, etengabe aldatzen ari den testuinguru batean.

KAKK3 Bere nortasuna aberasten eta eraikitzen du, ingurunearekin eta gizartearekin elkarreaginez, adierazpen kultural eta artistiko sortzailearen bidez, bere gorputza integratuz eta konpetentzia afektiboak garatuz, besteekiko jarrera ireki eta inklusiboarekin.

KAKK4. Sormenez erabiltzen ditu hainbat arte-adierazpen eta -adierazpen, teknika plastikoak, ikus-entzunezkoak, soinuak eta gorputz adierazpenezkoak erabiliz, proposamen artistikoak eta kulturalak elkarlanean sortzeko.

